

BILANRAPPORT 2004/81

Uden Liessentstraat

Ecologische quickscan

in opdracht van Geofox-Lexmond

BILAN

ISSN 1572-3194-2004/81

BILANRAPPORT 2004/81

Uden Liessentstraat

Ecologische quickscan

in opdracht van Geofox-Lexmond

BILAN

ISSN 1572-3194-2004/81

Rapport-ID

Titel	Uden Liessentstraat, ecologische quickscan
ISSN	1572-3194
Rapportnummer	2004/81
Aantal pagina's	24
Opdrachtgever	Geofox-Lexmond
Contactpersoon opdrachtgever	W. Wijnja
Onderzoekskader	Wijziging bestemmingsplan
Projectleider BILAN	S. IJzerman
Auteur(s)	T. Schepman
Onderzoeksmedewerker(s)	T. Schepman
Foto's en afbeeldingen	T. Schepman
Onderzoeksperiode	September 2004
Eindrapport	November 2004
Elektronische versie	-
Verzendlijst definitief	Geofox-Lexmond
Akkoord BILAN	C. Witteveen

BILAN

Postbus 90903
5000 GD Tilburg

T: 0877 - 874278
F: 013 - 5360051
M: 06 - 52352850
E: bilan@fontys.nl
www.bilan.nl

Bezoekadres:
Prof. Goossenslaan 1-01
Ruimte A 1.16
Tilburg

© BILAN 2004

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Algemeen	7
1.2	Beschrijving van het plangebied	8
2	Methode.....	11
3	Resultaten.....	12
3.1	Vaatplanten.....	12
3.2	Vleermuizen	12
3.3	Overige zoogdieren	12
3.4	Broedvogels	12
3.5	Amfibieën.....	13
3.6	Overige soortengroepen:	13
4	Conclusies en aanbevelingen.....	14
4.1	Beschermde status.....	14
4.2	Vervolgonderzoek	14
4.3	Ontheffing op de Flora- en faunawet.....	14
5	Literatuur.....	17
	Bijlage 1: Rapportage Natuurloket	19

Figuren

fig. 1:	Ligging van het plangebied in de regio.....	8
fig. 2:	De Liessentstraat	8
fig. 3:	Sloot aan de westkant van het plangebied	8
fig. 4:	Het zuidelijke gedeelte van het plangebied	9
fig. 5:	Populierenrij tussen de varkensstallen.....	9
fig. 6:	De mestopslag in de zuidoosthoek van het plangebied	10
fig. 7:	Aarden wal met een van de varkensstallen en de populierenrij	10
fig. 8:	Het noordelijke deel van het plangebied is grotendeels in gebruik door een aannemer.....	10
fig. 9:	De noordoosthoek van het plangebied.....	11
fig. 10:	verlaten nest in het houten schuurtje	13

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Geofox-Lexmond voerde BILAN in september 2004 een ecologische quickscan uit voor een locatie aan de Liessentstraat in gemeente Uden. Het onderzoek werd verricht in het kader van een herbestemming van deze locatie.

Doel van dit onderzoek was te bepalen of er beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn, dan wel verwacht kunnen worden. Er werd gekeken naar mogelijk aanwezige natuurwaarden van het plangebied zelf en van de directe omgeving. Waar mogelijk wordt in deze rapportage ingegaan op eventuele consequenties ingevolge de Flora- en faunawet.

Beschermde soorten ontleen hun status aan opname in de Flora- en faunawet, de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. De Nederlandse en Europese wetgeving stelt met deze wetten eisen aan de uitvoering van projecten die nadelige effecten hebben op specifieke natuurwaarden. Om de bescherming van deze natuurwaarden te realiseren moet vooraf bekend zijn of in een plangebied beschermde soorten voorkomen. Indien dat het geval is moet een effectenstudie bepalen of met de uitvoering van het plan geen afbreuk wordt gedaan aan het instandhouden van deze beschermde soort(-en). Wanneer sprake is van negatieve effecten voor beschermde soorten, moet bezien worden of deze kunnen worden opgeheven door planwijzigingen of door wijzigingen van de uitvoeringsmethode. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, moet ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

1.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt aan de zuidoostzijde van de gemeente Uden, in de wijk Liessent.

fig. 1: Ligging van het plangebied in de regio.
(bron: www.natuurloket.nl)

De Liessentstraat die de noordgrens vormt van het plangebied, is aan beide zijden beplant met Amerikaanse eiken (zie fig. 2). De oostgrens bestaat gedeeltelijk uit een hoog hekwerk. Verder staan er varkensstallen waar de grens van het plangebied doorheen loopt.

fig. 2: De Liessentstraat

fig. 3: Sloot aan de westkant van het plangebied

De zuidgrens wordt bepaald door een hekwerk. Een diepe kwelsloot met wat water bepaalt de westgrens. De omvang van het plangebied bedraagt 4,3 hectaren.

Het plangebied wordt bijna helemaal omgeven door bosschages van circa vijf meter diep. De samenstelling en beplantingsdichtheid hiervan is variabel.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit bedrijventerreinen die veelal omgeven zijn door grasvelden. Aan de oostzijde van het plangebied bevinden zich varkensstallen, een hoogstam appelboomgaard, een grote vijver, een hertenwei en een groot zanddepot.

fig. 4: Het zuidelijke gedeelte van het plangebied ligt al enige tijd braak

fig. 5: Populierenrij tussen de varkensstallen

Het grondgebruik van het plangebied is gevarieerd. Op het grootste gedeelte stond ten tijde van het onderzoek maïs. Ongeveer eenderde van het gebied ligt al enige tijd braak (zie fig. 4). Het is dicht begroeid met plantensoorten die van een voedselrijk milieu houden. Ook staan hier in onbruik geraakte varkensstallen en een houten schuur. Een klein gedeelte van dit terrein is verhard. Tussen de stallen staat een rij Canadapopulieren (zie fig. 5). In de zuidoosthoek ligt een mestopslag (zie fig. 6) omgeven door struiken en een hekwerk. Op de mestopslag heeft zich regenwater verzameld waarin waterplanten groeien.

Het overige gedeelte, dat omgeven is door een zandlichaam van 3 à 4 meter hoog, is in gebruik door een aannemersbedrijf. In dit gedeelte staan twee grote stallen als opslagruimte. Verder ligt verspreid over het terrein bouw materiaal opgeslagen. De woning met wat schuurtjes is omgeven door een hoge beukenhaag. Bij de achteroprit van het woonhuis staat eveneens een oude Canadapopulier.

fig. 6: De mestopslag in de zuidoosthoek van het plangebied

fig. 7: Aarden wal met een van de varkensstallen en de populierenrij

fig. 8: Het noordelijke deel van het plangebied is grotendeels in gebruik door een aannemer

fig. 9: De noordoosthoek van het plangebied wordt begrensd door een beukenhaag

2 Methode

Naast een veldbezoek werden diverse bronnen geraadpleegd (natuurloket, Streekplan Noord-Brabant, de provinciale nota *Rekening houden met habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant*, cd-rom *Digitale Atlas RLG, deel 2a* en verspreidings-atlassen van diverse soortengroepen).

Natuurloket.nl is een eerste opzet tot het landelijk centraliseren van verspreidingsgegevens van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Deze databases worden hoofdzakelijk gevuld met inventarisatiegegevens van vrijwilligers, waardoor deze niet altijd compleet zijn. Natuurloket geeft in eerste instantie per kilometerhok aan of er beschermde en/of bedreigde plant- en diergroepen zijn aangetroffen, als ook de mate van volledigheid en actualiteit van het onderzoek. Voor dit onderzoek werden de gegevens geraadpleegd voor kilometerhokken X:173 / Y:406, X:173 / Y:407, X:174 / Y:406 en X:174 / Y:407.

Het plangebied werd bezocht op 22 september. Tijdens deze inspectie werd gekeken naar de aanwezige ruimtelijke structuren en beschikbare biotopen voor flora en fauna. Hiernaast werd gelet op diersporen (zoals nesten, fecaliën, holen etc.) en plantenresten.

Op basis van expert-judgement werd een inschatting gemaakt van mogelijke aanwezigheid van de door de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Het plangebied werd beoordeeld op het verwachte voorkomen van de volgende soortgroepen:

- vaatplanten
- vleermuizen
- overige zoogdieren
- broedvogels
- amfibieën
- reptielen
- vissen
- libellen en dagvlinders

3 Resultaten

Uit het streekplan en de cd-rom *Digitale Atlas RLG, deel 2a* blijkt dat het plangebied buiten de nationale ecologische hoofdstructuur (EHS) en de provinciale groene hoofdstructuur (GHS) valt en dat er derhalve geen planologische bescherming op het terrein rust.

3.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het gebruik van het plangebied en de daarmee samenhangende voedselrijke omstandigheden maken het plangebied ongeschikt als biotoop voor de door de flora- en faunawet beschermde plantensoorten. Deze worden dan ook niet verwacht in het plangebied.

3.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn in Nederland beschermd door de Flora- en faunawet. Uit de kaarten uit de nota *Rekening houden met habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant* blijkt dat het plangebied binnen de verspreidingsgebieden ligt van diverse vleermuissoorten. Een soort komt echter niet overal binnen de aangegeven verspreidingscontouren voor. Vleermuizen worden alleen aangetroffen in geschikte leefgebieden (=habitats) binnen die contouren. Binnen het plangebied zijn ruim voldoende lijnvormige groene structuren aanwezig die in aanmerking komen als jachtgebied voor de vleermuizen. Op het terrein bevinden zich ook een aantal schuren met spouwmuren. In principe zijn spouwruintes, mits vochtig genoeg zijn, geschikt als verblijfplaats voor, onder andere, de gewone dwergvleermuis. Omdat de schuren zeer droog waren en vanwege het feit dat er tijdens de inspectie vleermuizen, noch sporen van vleermuizen (uitwerpselen, meststrepen) werden waargenomen, wordt het niet waarschijnlijk geacht dat deze schuren in gebruik zijn als vaste voortplantings- of verblijfplaats van vleermuizen.

3.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren zijn in Nederland beschermd door de Flora- en faunawet. In het plangebied worden geen zeldzame zoogdiersoorten verwacht. Wel kunnen in het plangebied algemeen voorkomende soorten als konijn, bunzing, egel, huisspitsmuis, veldmuis en mol voorkomen. Er werden op diverse plaatsen, graafsporen, hollen en uitwerpselen aangetroffen waaruit valt op te maken dat het plangebied wordt gebruikt als vaste verblijf-, rust- en/of voortplantingsplaats. Toekomstige werkzaamheden in het plangebied kunnen het verdwijnen van bestaande leefgebieden van deze algemene soorten tot gevolg hebben.

3.4 Broedvogels

Gezien de hoeveelheid bosschages en de aanwezigheid daarin van verlaten nesten, is met zekerheid te zeggen dat diverse vogelsoorten in het plangebied tot broeden komen. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden beschermd door de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Het verstoren van broedende vogels is om die reden dan ook niet toegestaan. Kapwerkzaamheden mogen daarom alleen plaatsvinden buiten het broedseizoen (niet tussen maart en juli).

fig. 10: verlaten nest in het houten schuurtje

3.5 Amfibieën

Alle in Nederland voorkomende amfibieën zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet. Dat geldt ook voor vaste voortplantingsplaatsen van amfibieën. Op de kaarten uit de nota *Rekening houden met habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant* worden de globale verspreidingsgebieden van (onder andere) beschermde amfibieënsoorten aangegeven. Deze laten zien dat het plangebied binnen de verspreidingsgebieden ligt van de heikikker, poelkikker en rugstreeppad. Een soort komt echter niet overal binnen de aangegeven verspreidingscontouren voor. Ze wordt alleen aangetroffen in geschikte leefgebieden (=habitats) binnen die contouren. De ligging van het plangebied en het huidige gebruik en karakter van het terrein maken het niet waarschijnlijk dat één van de bovenstaande, beschermde amfibieënsoorten het plangebied momenteel gebruikt als vaste voortplantings- of verblijfplaats. Het plangebied is momenteel ongeschikt voor de rugstreeppad. De rugstreeppad is een echte pionier. Deze soort wordt vaak aangetroffen op zandige terreinen zoals zandopspuitingen, bouwterreinen en heideterreinen. Graafwerkzaamheden kunnen het plangebied geschikt maken als leefgebied voor de rugstreeppad. Vooral als deze plaatsvinden in het voorjaar (april-juni) kunnen ondiepe plassen ontstaan die voor de soort in aanmerking komen als ideaal voortplantingswater. In het plangebied kunnen in Nederland algemeen voorkomende soorten als gewone pad en bruine kikker worden verwacht. Deze soorten stellen niet zulke hoge eisen aan hun omgeving. De werkzaamheden in het plangebied kunnen een verstorend effect hebben op de in het plangebied aanwezige amfibieën.

3.6 Overige soortengroepen:

Van de reptielen, vissen, libellen en dagvlinders worden in het plangebied geen zeldzame en/of bedreigde soorten verwacht. Voor deze soorten is dit geen geschikt leefgebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Beschermde status

Op het plangebied rusten geen planologische beschermingen voortkomend uit de GHS en EHS.

4.2 Vervolgonderzoek

Er zijn in het plangebied geen beschermde plant- en diersoorten aangetroffen. Vervolgonderzoek wordt niet nodig geacht.

4.3 Ontheffing op de Flora- en faunawet

Het plangebied is voornamelijk van betekenis voor algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vogels. Indien vaste verblijf-, rust- en voortplantingsplaatsen van aanwezige, beschermde diersoorten worden geschaad of verdwijnen, evenals voor het verontrusten van aanwezige diersoorten, is een ontheffing op de Flora- en faunawet noodzakelijk. Een ontheffing dient te worden aangevraagd voor de volgende diersoorten:

amfibieën

Voor het verstoren van amfibieën dient op grond van artikel 10 (verbod tot het opzettelijk verontrusten van dieren) een ontheffing op de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor de

- rugstreeppad (*bufo calamita*), zie § 3.5
- gewone pad (*bufo bufo*) en
- bruine kikker (*rana temporaria*)

Om de kans zo klein mogelijk te maken dat het plangebied geschikt wordt als leefgebied voor een rugstreeppad, wordt aanbevolen de graafwerkzaamheden buiten het voortplantingsseizoen te laten plaatsvinden en vervolgens zo snel mogelijk met de bouwactiviteiten te starten.

zoogdieren

Voor de volgende zoogdiersoorten dient op grond van de artikelen 10 (verbod tot het opzettelijk verontrusten van dieren) en 11 (verbod tot het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen, verstoren van nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren) een ontheffing op de Flora- en faunawet aangevraagd te worden voor de volgende soorten:

- dwergspitsmuis (*Sorex minutus*),
- veldmuis (*Microtus arvalis*),
- mol (*Talpa europaea*),
- konijn (*Oryctolagus cuniculus*),
- bunzing (*Mustela putorius*) en
- egel (*Erinaceus europaeus*).

vogels

Voor het verstoren van broedende vogels wordt door het ministerie van LNV geen ontheffing verleend. Voor vogels is buiten het broedseizoen een algemene ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 10 (verbod tot het opzettelijk verontrusten van dieren).

Indien negatieve effecten op beschermde planten- en diersoorten niet kunnen worden voorkomen moet ontheffing worden aangevraagd op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

In de Flora- en faunawet is een aantal verbodsbepalingen opgenomen. De ontheffing die eventueel moet worden aangevraagd heeft betrekking op deze verbodsbepalingen.

De ontheffing geldt voor alle beschermde soorten die in het plangebied aanwezig zijn of verwacht mogen worden.

De bovengenoemde zoogdier- en amfibieënsoorten zijn algemeen voorkomende soorten die in lage dichtheden in het plangebied worden verwacht. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten wordt niet aangetast en het verdwijnen van leefgebied doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de regionale populaties. Hierdoor zal een ontheffing van de Flora- en faunawet voor deze soorten naar alle waarschijnlijkheid zonder problemen worden verleend. Compensatie van het verlies aan leefgebied zal naar verwachting niet noodzakelijk zijn.

5 Literatuur

Bal, D. (et al.), 2001, *Handboek natuurdoeltypen*, i.o.v. Directie Natuurbeheer van het Ministerie van LNV, Wageningen.

Broekhuizen, S. (et al.), 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. K.N.N.V., Utrecht.

Kapteyn, K, 1995, *Vleermuizen in het landschap, over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Uitgave i.s.m. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. K.N.N.V., Utrecht.

Meijden, R. van der, 1996, *Heukel's flora van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Provincie Noord-Brabant, 2002, *Streekplan Noord-Brabant 2002. 'Brabant in balans'*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2002, *Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2003, Revitalisering Landelijke Gebied; *Digitale Atlas RLG, deel 2a: aanvullingen op deel 2*. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.

Overige Bronnen:

www.natuurloket.nl

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

<http://ruimte.brabant.nl>

Bijlage 1: Rapportage Natuurloket

Globaal rapport verspreiding
beschermde en bedreigde soorten

Samenstelling: 24 september 2004

Let op: Aan deze gegevens kunnen geen rechten worden ontleend.
Lees ook de afwijzing van [aansprakelijkheid](#) op onze website.

Weergegeven wordt het aantal waargenomen beschermde en bedreigde soorten (en dus niet het aantal individuen).

Als het rapport aangeeft dat er in een kilometerhok geen beschermde soorten zijn aangetroffen, en het hok is niet goed onderzocht, dan wil dat niet zeggen dat er geen beschermde soorten (kunnen) voorkomen. Het zal dan veelal nodig zijn om een aanvullend veldonderzoek uit te (laten) voeren. Als een kilometerhok goed is onderzocht hoeft u voor die soortgroep geen aanvullend veldonderzoek te doen.

De achterliggende databestanden worden regelmatig geactualiseerd dan het bestand waar dit rapport op is gebaseerd. Het kan dus zijn dat er voor enkele soortgroepen al meer gegevens beschikbaar zijn dan dat er in dit globale rapport worden weergegeven. Als u een volledig rapport met gegevens aanvraagt, krijgt u uiteraard de meest recente set aan gegevens.

Rapportage voor kilometerhok X:173 / Y:406

Soortgroep	FF*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Actualiteit*
Vaatplanten				slecht	1/1/'90 - 1/10/'01
Mossen				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/8/'03
Korstmossen				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/8/'03
Paddenstoelen				niet onderzocht	1/1/'75 - 1/1/'03
Zoogdieren				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Broedvogels				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'02
Watervogels				niet onderzocht	'90/'91 - '01/'02
Reptielen				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Amfibieën				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Vissen				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Dagvlinders				niet onderzocht	1/1/'92 - 1/4/'03
Nachtvlinders				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/1/'03
Libellen				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Sprinkhanen				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Overige ongewervelden				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

Rapportage voor kilometerhok X:173 / Y:407

Soortgroep	FF*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Actualiteit*
Vaatplanten			1	slecht	1/1/'90 - 1/10/'01
Mossen				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/8/'03
Korstmossen				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/8/'03
Paddenstoelen				niet onderzocht	1/1/'75 - 1/1/'03
Zoogdieren				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Broedvogels	35			goed	1/1/'90 - 1/1/'02
Watervogels				niet onderzocht	'90/'91 - '01/'02
Reptielen				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Amfibieën				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Vissen				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/1/'03
Dagvlinders				niet onderzocht	1/1/'92 - 1/4/'03
Nachtvlinders				niet onderzocht	1/1/'80 - 1/1/'03
Libellen				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Sprinkhanen				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03
Overige ongewervelden				niet onderzocht	1/1/'90 - 1/1/'03

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

Rapportage voor kilometerhok X:174 / Y:406

Soortgroep	FF*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Actualiteit*
Vaatplanten			1	slecht	1/1/'90-1/10/'01
Mossen				niet onderzocht	1/1/'80-1/8/'03
Korstmossen				niet onderzocht	1/1/'80-1/8/'03
Paddestoelen				niet onderzocht	1/1/'75-1/1/'03
Zoogdieren				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Broedvogels				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'02
Watervogels				niet onderzocht	'90/'91 - '01/'02
Reptielen				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Amfibieën				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Vissen				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Dagvlinders				slecht	1/1/'92-1/4/'03
Nachtvlinders				niet onderzocht	1/1/'80-1/1/'03
Libellen				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Sprinkhanen				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Overige ongewervelden				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03

Landelijke vegetatiedatabank: [gegevens inzien van dit hok](#)

Rapportage voor kilometerhok X:174 / Y:407

Soortgroep	FF*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Actualiteit*
Vaatplanten	1		1	slecht	1/1/'75-1/10/'01
Mossen				niet onderzocht	1/1/'80-1/8/'03
Korstmossen				niet onderzocht	1/1/'80-1/8/'03
Paddestoelen				niet onderzocht	1/1/'75-1/1/'03
Zoogdieren				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Broedvogels				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'02
Watervogels				niet onderzocht	'90/'91 - '01/'02
Reptielen				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Amfibieën				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Vissen				niet onderzocht	1/1/'85-1/1/'03
Dagvlinders				slecht	1/1/'92-1/4/'03
Nachtvlinders				niet onderzocht	1/1/'80-1/1/'03
Libellen				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Sprinkhanen				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03
Overige ongewervelden				niet onderzocht	1/1/'90-1/1/'03

* Legenda

FF = Flora- en faunawet
H/V = Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst

Volledigheid onderzoek:

Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.
(#) = tevens meetnet- gegevens verzameld.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

– niet beschikbaar via deze website; mogelijk wel onderzocht
 niet van toepassing

De gegevens die Het Natuurloket levert zijn afkomstig van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's), die zijn verenigd in de [Vereniging Onderzoek Flora & Fauna \(VOFF\)](#). Kijk voor meer informatie op de website van de VOFF of stuur een mailtje naar yoff@yoff.nl.

Het is belangrijk om te melden dat de databank van Het Natuurloket niet compleet is; naar schatting bevat de databank 90% van alle beschikbare waarnemingen.

Vooraf op lokaal/regionaal niveau, bijvoorbeeld in Limburg, kunnen gegevens ontbreken. Er wordt aan gewerkt om de databank van Het Natuurloket verder uit te breiden en volledig te maken.

Broedvogels ([SOVON](#))

In de jaren 1998-2000 is er in het kader van het Atlasproject van de Nederlandse Broedvogels in geheel Nederland gewerkt aan het vergaren van broedvogeldata op het niveau van kilometerhokken. In besloten tot halfopen landschappen wordt 70-80% van de werkelijk in een kilometerhok aanwezige soorten vastgesteld. In open landschappen wordt uitgegaan van minimaal 80-100%.

Een kilometerhok waar atlaswerk heeft plaatsgevonden wordt als redelijk onderzocht gekwalificeerd.

Het Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB) is in zijn huidige opzet in 1996 van start gegaan. Het richt zich op het jaarlijks verzamelen van de aantallen broedgevallen van in kolonies broedende soorten en de aantallen broedgevallen van zeldzame soorten. Van een selectie van zeldzame broedvogelsoorten wordt hierbij ook de verspreiding jaarlijks in kaart gebracht. Van de kolonievogelsoorten mag uitgegaan worden van een vrijwel landdekkende inventarisatie. Een kilometerhok is goed onderzocht als er na 1993 drie of meer keren een kolonie- en/of zeldzame soort is gemeld.

Het Broedvogel Monitoring Project (BMP) is in 1984 van start gegaan en heeft tot doel de aantalveranderingen van min of meer algemene vogelsoorten te volgen. In vaste proefvlakken van 15 tot 500 hectare groot verspreid over Nederland wordt jaarlijks een vaste selectie aan soorten onderzocht. De selectie van soorten kan bestaan uit alle soorten of uit een set van bijzondere soorten, bijvoorbeeld alleen weidevogels (BMP-W). Als een proefvlak meerdere kilometerhokken snijdt zijn de aanwezige soorten in het proefvlak naar elk betrokken kilometerhok gekopieerd. Een kilometerhok is goed onderzocht als er na 1995 twee keer een proefvlak is onderzocht. Als er BMP-W proefvlak is onderzocht is het kilometerhok redelijk onderzocht.

Wintervogels ([SOVON](#))

Watervogels

Vanaf seizoen 1992/93 is de coördinatie van de watervogeltellingen ondergebracht bij SOVON. Het gaat daarbij om de maandelijkse ganzen- en

Dagvlinders ([De Vlinderstichting](#))

Dagvlinders vliegen niet gedurende het gehele jaar. Sommige soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan vier tot zes weken als vlinder aanwezig is. De waarnemingen zijn gebaseerd op de waarnemingen van vlinders en slechts incidenteel op die van eitjes, rupsen of poppen. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar vlinders is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de hoeveelheid waarnemingen in een kilometerhok en het aantal maanden dat er waarnemingen zijn gedaan.

Matig onderzocht: minder dan 10 waarnemingen uit maximaal een maand

Redelijk onderzocht: minder dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden, minder dan 26 waarnemingen uit 1 maand

Goed onderzocht: waarnemingen uit meer dan 3 maanden, meer dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden of meer dan 25 waarnemingen uit minimaal 1 maand

Nachtvlinders ([De Vlinderstichting](#) en de [Werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS-Nederland](#))

De macronachtvlinders worden in Nederland op landelijk niveau onderzocht door De Vlinderstichting en de Werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS-Nederland. De databanken die zij beheren worden gevuld door incidentele waarnemingen en gebiedsinventarisaties door actieve leden. De gegevens die thans via Het Natuurloket worden gepresenteerd zijn op dit moment alleen nog gebaseerd op de waarnemingen van De Vlinderstichting. Binnen afzienbare tijd zullen de waarnemingen van de Werkgroep Vlinderfaunistiek worden betrokken bij deze dataset. Dit kan betekenen dat hokken welke thans nog niet zijn onderzocht wellicht wel onderzocht zijn door de Werkgroep Vlinderfaunistiek, en tevens dat beschermde soorten een bredere verspreiding kennen dan via de website weergegeven.

De classificatie van de toelichting op de volledigheid van het onderzoek is gelijk getrokken met die van de dagvlinders. Een toelichting hierop is bij de teksten over dagvlinders te vinden.

zwanentellingen, maandelijkse tellingen van de Zoete Rijkswateren, de midwintertelling in januari en tellingen in de Waddenzee. Bij een evaluatie van deze verscheidenheid aan watervogelprojecten, bleef de genoemde opzet niet geheel te voldoen. Door de projectgewijze aanpak bleef de informatie over het voorkomen van watervogels versnipperd. Met ingang van het winterhalfjaar 2000/01 is het netwerk aan telgebieden uitgebreid, wordt het merendeel van de belangrijke watervogelgebieden in het winterhalfjaar maandelijks geteld en worden alle projectresultaten in een gezamenlijk rapport opgenomen.

Onderzoekskwaliteit: Een kilometerhok is goed onderzocht als er >25 maanden geteld is in de laatste 5 jaar. Als er >10 en <25 maanden is geteld in de laatste 5 jaar is het hok redelijk onderzocht. >5 en <10 maanden geteld is matig onderzocht.

Punt Transect Tellingen (PTT) Het Punt Transect Tellingen project (PTT) is het oudste monitoringproject van SOVON en werd in 1978 in het leven geroepen omdat van veel, vooral algemeen voorkomende, wintervogels vrijwel niets bekend was over de aantalsontwikkelingen binnen Nederland. De doelstellingen van het door SOVON en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) opgezette project waren (a) het volgen van de aantalsontwikkelingen van zoveel mogelijk soorten winter- en trekvogels door de jaren heen, zo mogelijk in relatie tot de achterliggende oorzaken en (b) het volgen van de veranderingen in de verspreiding van winter- en trekvogels. De uitvoering van het project is op alle punten gestandaardiseerd en houdt in dat waarnemers puntsgewijs op een vaste route gedurende een vaste tijd alle vogels tellen.

Onderzoekskwaliteit: Als er minimaal 2 punten meerjarig zijn onderzocht is het kilometerhok matig onderzocht. In alle andere gevallen is het kilometerhok slecht onderzocht.

Reptielen en Amfibieën (RAVON)

De onderzoeksintensiteit voor reptielen en amfibieën is hoofdzakelijk gebaseerd op het aantal waarnemingen van de betreffende soortgroep (amfibieën of reptielen) per kilometerhok. Daarnaast is in de beoordeling meegewogen of de waarnemingen voldoende goed verspreid zijn over de seizoenen en over de aangetroffen soorten. De methodiek is toegelicht in een artikel in het RAVON tijdschrift (*R. Creemers & J. van Delft, 2001, Dataverzameling en inventarisatie-activiteit in Nederland. RAVON 12, blz. 46-53.*)

Libellen (EIS Nederland)

Libellen vliegen niet gedurende het gehele jaar. De meeste soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan zes tot acht weken als libel aanwezig is. De waarnemingen zijn gebaseerd op de waarnemingen van libellen en slechts incidenteel op die van larven of larvenhuidjes. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar libellen is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de hoeveelheid waarnemingen in een kilometerhok en het aantal maanden dat er waarnemingen zijn gedaan.

Matig onderzocht: minder dan 10 waarnemingen uit maximaal een maand

Redelijk onderzocht: minder dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden, minder dan 26 waarnemingen uit 1 maand

Goed onderzocht: waarnemingen uit meer dan 3 maanden, meer dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden of meer dan 25 waarnemingen uit minimaal 1 maand

Overige ongewervelden (EIS Nederland)

Deze groep is een samenvatting van zes verschillende groepen met beleidsrelevante soorten (de Habitatrictlijn, de Flora- en faunawet en de Rode Lijst). De groepen die hierin verwerkt zijn: bijen, kevers, mieren, medicinale bloedzuiger, mollusken en rivierkreeften van de Habitatrictlijn. Omdat het groepen betreft met een ver uiteenlopende biologie en ecologie zijn de methoden en perioden van waarnemen en gegevens verzamelen niet eenduidig. Bovendien betreft het hier gepresenteerde bestand een opsomming van deze verschillende groepen. Daardoor kan een indicatie voor de bepaling van de volledigheid niet gegeven worden. Deze indicatie zal wel per groep uitgesplitst gegeven worden in de offerte van EIS.

Vaatplanten (FLORON)

Per regio is het gemiddelde aantal aangetroffen plantensoorten per kilometerhok gegeven. Dit aantal is afhankelijk van o.a. bodemtype, waterhuishouding, schaal van het landschap en bodemgebruik. Daarom is de indeling van Nederland in 38 ecodistricten gebruikt als regio-indeling. Voor de mate van volledigheid zijn vier klassen onderscheiden:

☐ Niet onderzocht: er zijn geen waarnemingen gedaan.

☐ Slecht onderzocht: het aantal soorten per kilometerhok is kleiner dan 26, of als het aantal soorten kleiner is dan het gemiddelde van het ecodistrict min twee maal de standaarddeviatie.

☐ Goed geïnventariseerd: het aantal soorten is groter dan het gemiddelde van het ecodistrict

Vissen (RAVON)

De inventarisatieactiviteit voor vissen is hoofdzakelijk gebaseerd op het aantal aangetroffen soorten en het aantal bezoeken per kilometerhok. De methodiek dient nog nader verfijnd te worden. In de goed onderzochte hokken wordt een goed beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna in de genoemde onderzoeksjaren. Aanvullingen op deze soortenlijst kunnen voornamelijk nog verwacht worden bij toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieu-omstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten.

Van de redelijk onderzochte hokken wordt geen volledig beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna. Aanvullingen kunnen verwacht worden door meer veldwerk, toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieu-omstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten.

Slecht of niet onderzocht zijn alle kilometerhokken die niet in een van beide bovengenoemde categorieën vallen. In deze kilometerhokken is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

De waarnemingen in het databestand van RAVON hebben hoofdzakelijk betrekking op vangsten met een steeknet. Elk vangstmiddel is echter selectief: het steeknet levert vooral veel jonge vis op en kleinere vissoorten. Juist veel van deze kleinere soorten vallen onder de Flora- en faunawet of de Habitatrichtlijn. Het schepnet is met name geschikt voor kwalitatieve bemonstering van kleinere watertypen als beken, sloten, weteringen en poelen. Voor meer kwantitatieve bemonsteringen worden doorgaans andere methodieken toegepast.

Zoogdieren (VZZ)

Van zoogdieren bestaat geen landsdekkende informatie over het voorkomen van soorten op kilometerhokniveau. De soortenlijst van dit kilometerhok geeft dus niet de werkelijke situatie weer. Voor een betrouwbaar beeld dient ter plaatse een inventarisatie uitgevoerd te worden.

Sprinkhanen (EIS Nederland)

Bijna alle soorten sprinkhanen zijn in de nazomer aan te treffen. Het is daardoor mogelijk om tijdens twee bezoeken de sprinkhaanfauna van een gebied goed in kaart te brengen (onderzoeksintensiteit = goed). Als er slechts 1 bezoek aan een gebied is afgelegd kunnen er nog soorten zijn gemist (onderzoeksintensiteit = matig).

minus de standaarddeviatie.

☐ Matig onderzocht: alle andere gevallen.

Het gemiddeld aantal aangetroffen soorten per kilometerhok loopt van 127 (grote, recente polders) tot 306 (kalkrijke duinen).

Mossen (BLWG)

Gegevens van mossen zijn veelal afkomstig van natuurgebieden en stedelijk gebied op pleistocene zandgronden en duinen. De meeste bedreigde soorten mossen komen voor op vochtige plaatsen en zijn afhankelijk van een goede waterkwaliteit. Mossen kunnen in alle seizoenen worden gevonden.

Matig onderzocht: 1-10 soorten

Redelijk onderzocht: 11-30 soorten

Goed onderzocht: meer dan 30 soorten

Korstmossen (BLWG)

Gegevens van korstmossen zijn voornamelijk afkomstig van bos, heide en stuifzand, laanbomen en muren van oude gebouwen. Er is een goede spreiding over het hele land. Korstmossen kunnen in alle seizoenen worden gevonden. De meeste bedreigde soorten zijn slechte verspreiders en langzame groeiers en sterk gebonden aan het type substraat waarop ze groeien. Compensatie van verloren gegaan substraat of het ontzien van groeiplaatsen is in veel gevallen wenselijk.

Matig onderzocht: 1-10 soorten

Redelijk onderzocht: 11-20 soorten

Goed onderzocht: meer dan 20 soorten

Paddestoelen (NMV)

De definitie voor volledigheid is vooralsnog alleen gebaseerd op het globale (niet statistisch onderbouwde) ervaringsfeit dat een 'serieus' onderzoek in een hok in een goede tijd minstens een bepaald aantal verschillende soorten moet opleveren, met een eveneens globale correctie voor het feit dat dit aantal in een 'goed' hok met minder waarnemingen wordt bereikt dan in een 'slecht' hok. Bij deze evaluatie is niet per afzonderlijk kilometerhok rekening gehouden met lokale factoren (bodemgebruik) die de potentiële soortenrijkdom kunnen bepalen:

Goed onderzocht: 250 of meer soorten, of 1000 of meer waarnemingen.

Slecht onderzocht: minder dan 50 soorten, of minder dan 100 waarnemingen.

Matig onderzocht: alle overige combinaties van aantallen soorten en waarnemingen.

Niet onderzocht: uiteraard indien geen enkele waarneming beschikbaar is (in ruimere zin zou een hok met enkele losse meldingen ook als 'niet onderzocht' moeten worden betiteld, maar omdat dit moeilijk is af te bakenen wordt dan toch consequent de term 'slecht onderzocht' gebruikt).

